

MYSLIVNA aneb MYŠLENÍM KE ZDRAVÍ

DDM letos nabízí novou aktivitu pro dospělé, tzv. Myslivnu. Nehledejte zde ale žádnou souvislost s myslivostí, řeč je o myšlení. Kurzy myšlení jako zájmový útvar?! Ale ano, jistě, proč ne? Už i v České republice se nabízejí tyto kurzy např. vrcholovým managerům, ačkoli původně byla metoda vyvinuta pro terapii handicapů mentálních funkcí. I ve Vimperku je nyní možnost účastnit se těchto kurzů jak pro dospělé, kteří chtějí zdokonalit své dovednosti a zefektivnit řešení úkolů v práci, v osobním životě či stále častěji i při studiu, tak např. pro studenty gymnázia, kteří chtějí zkvalitnit zejména svou schopnost učit se a připravit se tak na úspěšnější a efektivnější studium vysoké školy. Jak se dá tohle všechno vykouzlit? Pomocí metody Feuersteinova instrumentálního obohacování (FIE).

Izraelský profesor Feuerstein si všiml, že jsou jedinci, kteří se něčemu naučí, ale nedovedou naučený poznatek snadno aplikovat v nové situaci. Tito lidé se dobře nenaučili myslet v souvislostech, nejsou schopni poznatky dobře strukturovat, organizovat, nedovedou svou práci plynule naplánovat, nedovedou předem kvalitně promyslet strategii, kterou úkol vyžaduje, nedovedou snadno strategii změnit, pokud se změní podmínky úkolu apod. Feuerstein proto nejprve rozvíjí metodu vyšetření jedince, ve které by zachytil schopnost jedince se učit. Jde mu tedy o dynamické hodnocení intelektových možností dětí i dospělých. Tato metoda nesleduje výkon, ale proces změny. Také interpretuje proces, nikoli výsledek. Popisuje se tedy změna v mentálních schopnostech, například se analyzuje chybná odpověď jedince. Tu je nutné popsat, zdůvodnit její vznik a smysl. Posoudit proces, kterým jedinec prošel od chybné odpovědi ke správnému řešení. Změny se hodnotí účinností a individuálními tendencemi použít nové cesty a prostředky k dosažení cíle při řešení úkolu, tedy tím, zda je jedinec schopen vytvářet aplikace, generalizovat získané informace, poradit si i se složitějšími úkoly.

Feuersteinův intervenční program obsahuje celkem 26 různých souborů cvičení. Jednotlivé sešity programu jsou nazývány instrumenty, nástroje. Nejsou sestaveny proto, aby je účastníci vyplnili, ale aby daly lektorovi příležitost, aby s jejich pomocí rozvíjel kognitivní schopnosti jedince a naučil ho strategiím, které potřebuje k třídění a hodnocení informací o sobě samém i o světě v nejširším slova smyslu. Intervenční program je možné terapeuticky aplikovat nejen u jakýmkoli způsobem handicapovaných dětí, ale i u dětí výrazně nadaných, dokonce i u dospělých osob. Všechna cvičení instrumentů jsou konstruována tak, že je stupňována jejich obtížnost a složitost. Cílem programu je rozvinutí učebního potenciálu jedince, který je chápán v širokých souvislostech, tedy jako schopnost učit se nejen ve školním smyslu, ale naučit se strategiím a postojům k učení se vůbec, které pak pomáhají orientovat se ve vlastním životě i ve světě.

U jedince se podporuje vnitřní motivace k učení prostřednictvím slovní formulace „rozmysli si to“. Jedinci jsou k tomu vybízeni u každého úkolu, takže se to postupně stává součástí jejich strategie, jedinec kromě toho přijímá podíl odpovědnosti z učení. Nepoužívá se soutěžení, protože se respektuje osobnostní tempo každého jedince, klade se důraz na spolupráci a naslouchání. Obsahem sdílení je i strategie řešení úkolů. Jedinci se mají naučit reflektovat své myšlení a vhléd, mají se naučit hodnotit své poznávací dovednosti a zobecnit způsoby uvažování. Jedinec musí vědět, co je cílem práce, proč ji má dělat, k čemu slouží, proč ji má dělat právě tímto způsobem a v neposlední řadě to, jak souvisí s jinými aktivitami a skutečnostmi. Nemá dávat jen správnou odpověď, má se naučit klást otázky sám. Neřeší určitý problém jen zde a nyní, ale musí umět poznatek použít. Při každé příležitosti je jedinci

zprostředkováván pocit kompetence.

První cvičný sešit, který se vždy probírá na začátku intervenčního programu, se nazývá Uspořádání bodů. Dítě, nebo dospělý, který s tímto instrumentem pracuje, si má uvědomit, jak si uspořádáváme neorganizovaný svět kolem sebe, jak spojujeme předměty nebo události do pochopitelného systému. Toto promítání vztahů musí být zřetelné, musí být převedeno do různých způsobů komunikace, tedy sdělitelné. Účelem je, aby se jedinec naučil vytvářet vztahy, které nejsou ani samozřejmé, ani nápadné. Proto se mu v tomto cvičném sešitě stále předkládají úkoly, kterým chybí vnitřní struktura. Většina úkolů vyžaduje aktivaci mnoha, ne-li všech kognitivních funkcí. Důraz je kladen také na práci s chybou, po prvním neúspěšném pokusu je třeba upozornit na chyby a umožnit jedinci, aby si chybu uvědomil. Tím jedince stimuluje k systematickému hledání, vytváření pracovních hypotéz a odvykáme ho pracovat impulzivně. Současně se vytvářejí předpoklady pro vznik dalších pomocných praktik, které umožní rychlejší kontrolu postupu.

Dalšími probíranými instrumenty nejčastěji bývají Orientace v prostoru (porucha orientace v prostoru je poměrně rozšířená a jedinci, kteří jí trpí, bývají často bezradní, neboť tato porucha má vliv na celé vnímání skutečnosti), Porovnávání (porovnávání je základním předpokladem pro stanovení vztahů, které vedou k abstraktnímu myšlení, kdy uspořádáváme a zahrnujeme oddělené a vzdálené části informací do koordinovaného smysluplného systému myšlení) a Analytické vnímání (cvičení analytické percepce učí jedince vidět v jednotlivých útvarech části celku a zařazovat je do struktury, neboť adaptace ve světě závisí na rovnováze mezi procesem diferenciací a integrací).

Absolventi kurzů zaznamenávají zejména změny ve své vlastní práci (změna postojů a metody při práci, resp. při vyučování, pokud jde o učitele, změna vlastní organizace práce, příp. změna organizace práce na celém pracovišti) a doceňují význam kladení otázek ve vedení kolektivu, ve výchově i v učení (i otázkami lze sdělovat, otázkami lze vést ostatní k tomu, aby problém vyřešili sami, a v další fázi nás podřízený, kolega, potomek či žák nepotřebuje ani ke kladení otázek, protože se naučí je klást sám). Přestože se tedy jedná spíše o terapii (či intervenci) kognitivní, lze díky dosaženým výsledkům žít i psychicky celkově zdravěji a více v pohodě.

Zuzana Bláhová a Jitka Martanová

DDM Vimperk